

PANDEMİ GÜNLERİNDEN YARINA NOTLAR

•••

Küresel salgın tüm dünyayı değiştirip dönüştürürken bunu belki de en yakından takip eden kesim, sanatçılar...

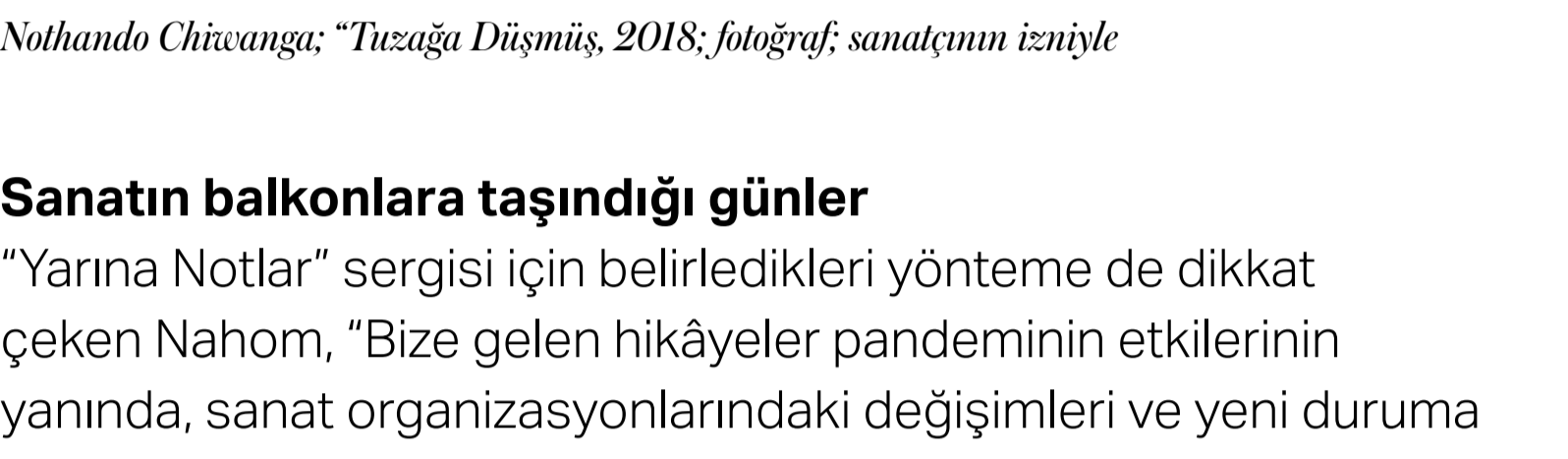
Yaşadığımız sıra dışı günler, onların eserlerinde derin izler bırakıyor. Bugün anlamak ve anlatmak, geleceğe yeni pencereler açmak isteyen sanatçılar, içinde bulduğumuz dönemin yarattığı çağrışımları eserlerine yansıtarak gelecek için notlar sunuyor. Pera Müzesi'nde 6 Mart'a kadar devam edecek olan "Yarına Notlar" sergisi 25 ülkeden 30 küratörün seçtiği eserlerle bu açıdan güçlü bir iddia barındırıyor.

İki önce dünyanın uzak bir köşesinde, çoğunluğun daha önce adını bile duymadığı Wuhan kentinde yayılan bir hastalıkta COVID-19... O zamanlar daha adı bile konmamıştı aslında. Birkaç ay içinde ise dünya değişmiş, kaygı içindeki insanların hayatı her yönüyle farklılaşmıştı. Herkesin algılarının açıldığı, hayata dair sorgulamaların arttığı bu dönemde her alan olduğu gibi sanat da etkilendi. Duygular üzerinde yükselen, bireyleri düşünmeye davet konusunda önemli sorumluluk üstlenen sanatsal üretimin de merkezine pandemi yerleşti.

Tüm dünyadan çok sayıda sanatçının üretimine yansımaları olan pandemi, Uluslararası Bağımsız Küratörler'in (Independent Curators International-ICI) çalışmalarında da önemli yer buldu. Günümüz kültürünün değerlerini sorgulamak ve yeniden değerlendirmek amacıyla ICI'nin 25 ülkeden 30 küratör ile oluşturduğu bir seçki, 29 sanatçının eserini sanatseverlerle buluşturdu. Pandeminin ilk aylarında ICI üyelerinden gelen metinlerle oluşturulan "Saha Raporları" başlıklı yazı dizisinin ilham verdiği "Yarına Notlar", kısa bir süre önce ABD ve Çin'de sergilendi. Bu sergi, şimdi de Pera Müzesi'nde devam ediyor.

"Yarına Notlar"daki birçok çalışma, maneviyatı bir temellendirme mekanizması olarak ele alıyor ve belirsizliğin yükseldiği zamanlarda dünyayı anlamlandırmanın yollarını araştırıyor. Bazı çalışmalar belirli bir mitolojiye odaklanırken, hâlâ var olan ya da imgelemde yer alan siyasi yapıları ortaya koyuyor. Sergi, küresel bir çağda sanatın kolektif hafızanın inşasındaki potansiyelini ele alıyor. Bu kültürel geçiş döneminde, her eser yakın geçmişten bir ilham kaynağı ve geleceğe yön veren bir bakış açısı öneriyor.

Pandemi döneminde yaşanan tecrit, ev hayatı ve bakım kavramlarına odaklanan eserler ile pandemiye doğrudan referans vermeyen yapıtlar hep beraber incelendiğinde, bir bütün olarak günümüzün yansımaları oluşturuyor. ICI Sergiler Yöneticisi Becky Nahom, ziyaretçilere küresel bir deneyim üzerine düşünme fırsatı veren sergide, bugün görülmesinin önemli olduğuna inandıkları eserleri sanatseverlerle buluşturduklarını belirtiyor. Nahom, ortak güven üzerine kurulu olan bu serginin aynı zamanda okuyucular, ziyaretçiler ve gözlemcilerin eserlerle iletişim kurlmaları için bir çağrı olduğunu söylüyor.

Nothando Chiwanga; "Tızağa Düşmüş, 2018; fotoğraf; sanatçının izniyle

Sanatın balkonlara taşındığı günler

"Yarına Notlar" sergisi için belirledikleri yönetime de dikkat çeken Nahom, "Bize gelen hikâyeler pandeminin etkilerinin yanında, sanat organizasyonlarındaki değişimleri ve yeni duruma nasıl adapte olduğunu gösteriyordu. Sosyal medya ve dijital platformlar izleyicilere ulaşmak için adımlar atarken, iç mekânlarda bir araya gelemeyen insanlar balkon ve pencerelerde projeler ortaya çıkarmaya başlıyor, tüm bu gelişmeler sanatı, sanat merkezlerinden evlere taşıyordu. Bu nedenle böyle bir zamanda tek bir sesi temsil edemeyeceğimizin farkında olarak, kolektif düşünce üzerinden sergi geliştirmeyi hedefleyip gerekli parametreleri belirledik" diyor. Nahom, aynı zamanda sergiye paralel olarak gelecek günlere yol gösterme umuduyla pandemi günlerinde aldığı notları sanatseverlerle buluşturuyor.

Ülkeler, şehirler, evler

Sergide, geniş bir yelpazeye uzanan, video, fotoğraf gibi pek çok türü barındıran eserler bir arada sunuluyor. Kimi eserlerde günümüzde önemli bir yer tutan otoriter devletler, ırkçılık, şehirler ve yalıtılmışlığa dair farklı bakış açıları öne çıkıyor. Örneğin, Madiha Aijaz'ın "Bu Sessizlikler Tüm Kelimelerden" başlıklı videosu, Pakistan'ın Karaçi şehrinde üç bakımsız kütüphanenin bulunduğu yerleşimleri ele alıyor. Titiş, yavaş ve nüanslı biçimler kullanarak Aijaz dil ve kültür siyasetini, bilginin üretimini ve dağıtımını, ayrıca bu yerlerin eş zamanlı askerileşmesini, gözetlenmesini ve baskı altına alınmasını irdeliyor.

Nothando Chiwanga'nın geniş bir tema çeşitliliğini ele alan eserleri, performans ve fotoğraf çalışmalarını içeriyor. Zimbabve'nin "hiç uyumayan" anlamına gelen Harare şehrinde kesitler sunan eserler, bu nedenle yaşamının zorluklarına yansıtıyor: Bedenler yoksunluk ve imtiyaz hattında bölünmüş bir şehirde hayatta kalabilmek için sürekli hareket hâlinde.

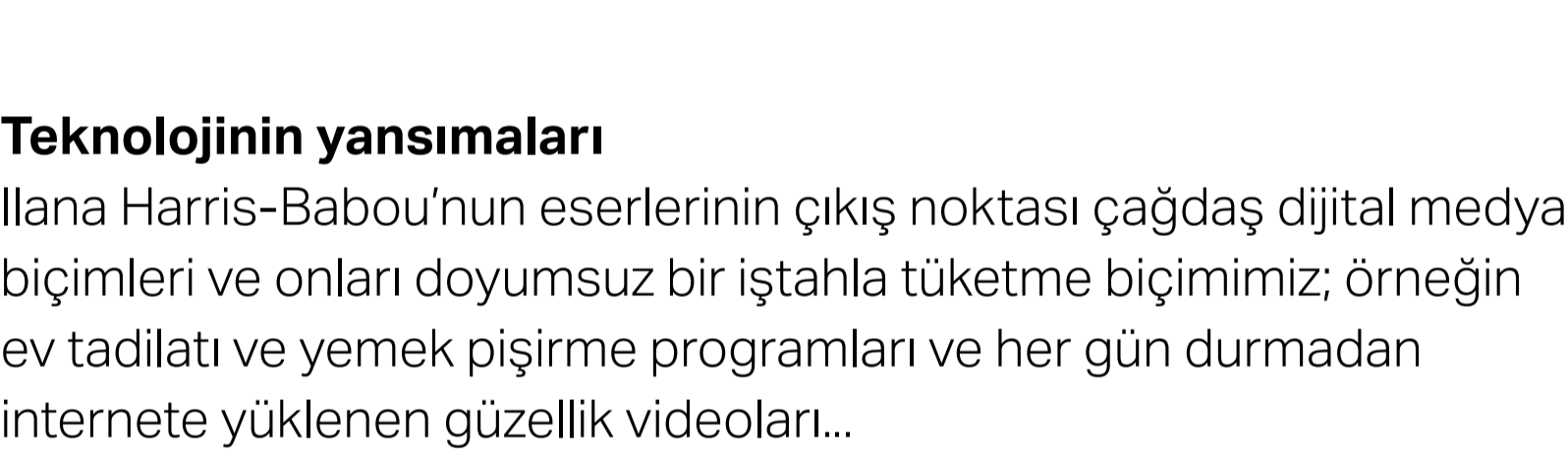
Demian DinéYazhi'nin "Enfekte Bir Günbatı" adlı video çalışması, sanatçının aynı başlıklı şiirinden alınan parçaların hareketli ve değişken kum ve su kütesi görsellerinin üzerine yerleştirilmesinden oluşuyor. Orlando, Florida'daki Pulse isimli gece kulübünde yaşanan trajik katliamın, Standing Rock'taki kutsal alana devriye döşenmesi tehdidinin (#NoDAPL) ve Afro-Amerikalıların devletlinin infaz edilmelerinin hemen sonrasında yazılan bu kaynak şiir, ırk ve cins ayrımcı, kolonyal devletin yarattığı dehşeti olanca gerçekliğiyle ele alıyor.

El Salvador, Kolombiya ve Meksika'da yaşayan Ernesto Bautista ise "Hafıza Şehirlerinin Kuruluşu" başlıklı çalışmasını hazırlarken en yakın arkadaşlarından bazılarıyla mülakat yaparak onlara yaşadıkları veya kaybettikleri ilk evlere hakkını sorular soruyor. Sanatçı bu sızıyı kaybettikleri dayanarak üç boyutlu bir sormuş kent yaratmış ve arkadaşlarının hatırladığı tüm evlere, onlar için artık var olmayan ama bu yeni alternatif gerçeklikte yer alan evler için bu yolla bir alan yaratmış.

Derin sulardan çıkanlar

Vajiko Chachkhiani, bir adamın denizden çıkarılan ve kendisine benzeyen beton heykeliyle söylediği "Orada Olmayan Kış" adlı videosunda bir kurtuluş söylemini, konuşmaları ne olursa olsun izleyicilerin videoyla ilişki kurmalarını sağlayan çok katmanlı bir görsel anlatımın içine yediyor. Sanatçı klasik bir heykeli metaforik bir silah olarak kullanarak soyut insan vicdanı kavramını deşifre etmeye girişiyor.

Yahudi mitolojisinde tasvir edilen deniz canavarı Leviathan'ın adını taşıyan bölümlerden oluşan eserler yaratan Shezad Dawood, izleyiciyi günümüze son derece yakın ve toplumsal, sosyal ve bilimsel bilgiler arasında sınırları geçen gerçek anlamda bir geleceği tahayyül etmeye çağırıyor. Görünüşte birbirinden kopuk olan bilgi alanlarını ve pratiklerini türler, topluluklar ve kültürler arasında çarpıcı paralellikler kurarak iç içe geçiren proje, kapsamlı ve detaylı bir araştırmaya dayanıyor.

Ernesto Bautista; "Hafıza Şehirlerinin Kuruluşu", 2018; dijital video; sanatçı koleksiyonu

Teknolojinin yansımaları

Ilana Harris-Babou'nun eserlerinin çıkış noktası çağdaş dijital medya biçimleri ve onları doyumsuz bir istahla tüketme biçimimiz; örneğin ev interneti ve yemek pişirme programları ve her gün durmadan internete yüklenen güzellik videoları...

Bu sayısız dijital arayüz aracılığıyla günlük hayat "gerçekliklerimiz" kişisel olarak inşa edilmiş algoritmalarından geçerek pekiştiriliyor. Harris-Babou bu rahatsız edici ilişkilene ironisinin tamamen farkında ve onu, izleyicilere bir "Truva atı" göndermek için mizahi bir yakıt olarak kullanıyor.

Hem iş hem de özel hayatında 15 yıldan fazla bir zamandır kendi kendine yeten yaşam deneyimleri oluşturmuş Tamás Kaszás'ın sanatsal pratiğinin araçları ve amaçları aynı çizgide buluşuyor. Sanatçı, biraz alıştırmaya ve kararlılık ile kullanımları için hiçbir altyapı gerekmeyen düşük kaliteli, düşük teknoloji, kolayca elde edilebilen, kolayca yeniden üretilebilen ucuz materyaller ve yöntemler kullanıyor.

Sergide yer alan çalışması bir duyuru panosuna yerleştirilen bir dizi grafik eserden oluşuyor. Posterler kırsal bir alanda yaşayan kurgusal, kendi kendine yeten, ütopya bir topluma ait bildiriler olarak sergileniyor.

Disiplinlerarası işler ortaya koyan bir dansçı ve koreograf olan Amrita Hepi, "Kâhin Serenatları"nda iş birliği yaptığı kişileri, dinleyicileri harekete geçirecek çalma listeleri hazırlamaya davet ediyor. Haftalık 6-7 parçalık olarak Spotify'da çalınan listeler, pandeminin sanatın coğrafi ve fiziksel sınırları aşacak şekilde deneyimlenme ve yayılma yollarını nasıl çoğalttığına dair önemli ipuçları sunuyor. Çalma listeleri; dinleyicileri, her bir dinlenen yayınladığı ortak deneyimlenen ana aktif olarak katılmaya, diğerleriyle bağlantı kurmaya ve başkalarını da o anda hareket ettirmelerini sağlamaya teşvik ediyor. Cao Guimarães'in belgeselinde yönetmenler, yok olmaya yüz tutmuş zanaat ve mesleklerin izinde, Brezilya'nın uzak kasaba ve köylerine doğru bir yolculuğa çıkıyor. 1990'ların sonlarında kaydedilen ve 2001'de gösterilen bu çalışma yaklaşmakta olan yüzyıl sonunu ekrana taşıırken yeni binyıl, "sokak felsefeleri" hızla değişen bir döneme dair düşüncelerin ortaya koyan birçok açık sözlü karakterin karamsar tahayyüllerinin içinden karşımıza çıkıyor.

Film teknolojik ilerlemenin hayatımızı değiştirirken ve toplumlarımızın kolektif, yaratıcı ve davranışsal dokusunu ne denli köklü bir değişime tabi tuttuğunu yeniden düşünmemizi sağlıyor.

Tamás Kaszás; "Bilimkurgu Ajit Prop", 2009-2016; diğuru panosu, posterler; sanatçı koleksiyonu

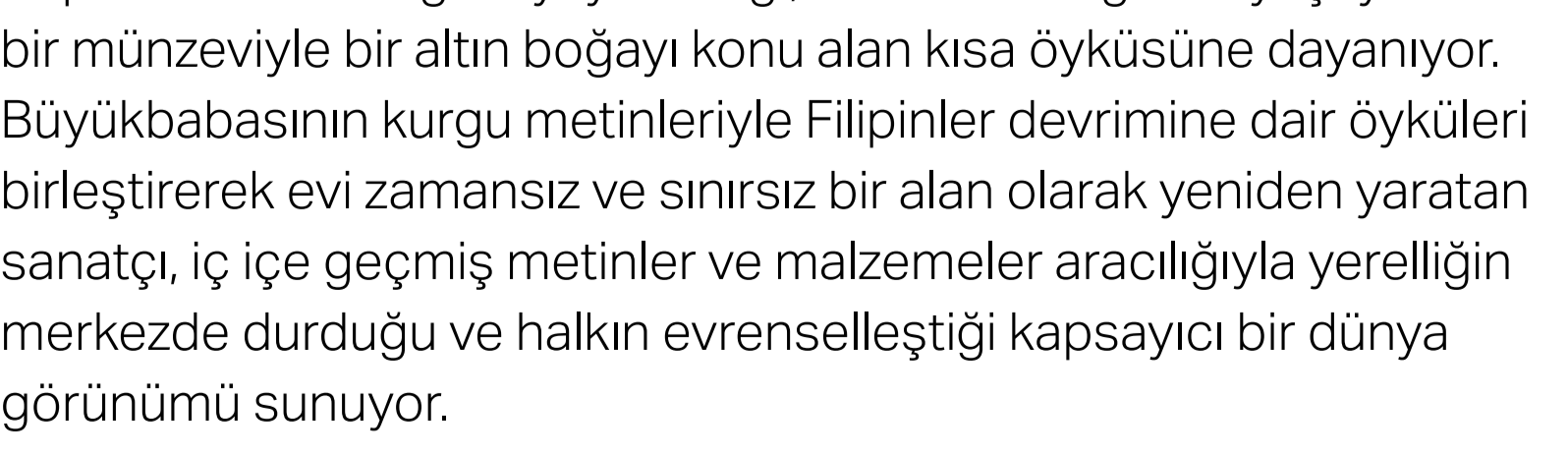
Farklı dünyalar hayali ve izole hayatlar

Gezegende var olmanın ve birbirimizle ilişkilenemenin alternatif biçimlerini tahayyül etmek için yayın, performans, şarkı ve videolar üreten bir çeşitme grubu olan INVASORIX, "Burada Kimse Yasadışı Değil" adlı video da bizi farklı dünyaları hayal etmeye çağırıyor.

Meksika'nın Hidalgo şehrindeki Cerro de las Navajas de Nopalillo'da kaydedilen video, çalışmaya ismini veren şarkının ritmine göre grup üyelerinin yaptığı bireysel ve kolektif hareketleri yansıtıyor.

Ali Kazma'nın "Kuzey" başlıklı videosu izleyiciyi 1980'lerin sonlarına kadar Sovyetler Birliği tarafından yönetilmiş olan terk edilmiş bir madene, Svalbard Adaları'ndaki Pyramida'ya götürüyor. İnsan yaşamının tamamen noksan olduğu Kuzey, kolektif münferit hayat deneyimlerini vurgulayarak kendine yeten ve korunaklı, ancak kaydedilmesi, izole bir topluluğun metaforik bir portresini sunuyor.

Kuzey, karantinanın birincil ve uzun vadeli etkileriyle doğrudan yüzleşiyor.

INVASORIX; "Burada Kimse Yasadışı Değil", 2014; dijital video

KÜRATÖRLER VE SERGİDE YER ALAN SANATÇILAR

Sanatçılar: Madiha Aijaz, Ernesto Bautista, Maeve Brennan, Vajiko Chachkhiani, Luke Luokun Cheng, Nothando Chiwanga, Shezad Dawood, Demian DinéYazhi, Cao Guimarães, Ilana Harris-Babou, Rei Hayama, Amrita Hepi, INVASORIX, Tamás Kaszás, Ali Kazma, David Lozano, Mona Marzouk, Joiri Minaya, Peter Morin, Omehen, Daniela Ortiz, Kristina Kay Robinson, Luiz Roque, Mark Salvatus, Yan Shi, Ibrahima Thiam, u/n multitude, Wayne Kaumualii Westlake, A Liberated Library for Education, Inspiration, and Action.

Küratörler: Charles Campbell, Freya Glenn, Giulia Colletti, Veronica Cordeiro, Allison Glenn, Tessa Maria Guazon, P.J. Gubatina Policarpio, Ivan Isaev, Ross Jordan, Drew Kahu'aina Broderick and Josh Tengan, Esteban King Alvarez, João Laia, Luis Carlos Manjarrés Martínez, Fadzai Veronica Muchemwa, Lydia, Y. Nichols, Marie Hélène Pereira, Balimuni Philip, Josseline Pinto, Florencia Portocarrero, Shahana Rajani, Rachel Reese, Marina Reyes Franco, Mari Spirito, Alexandra Stock, Eszter Szakács, Abhijan Toto, Fatoş Üstek, Su Wei, Sharmila Wood.